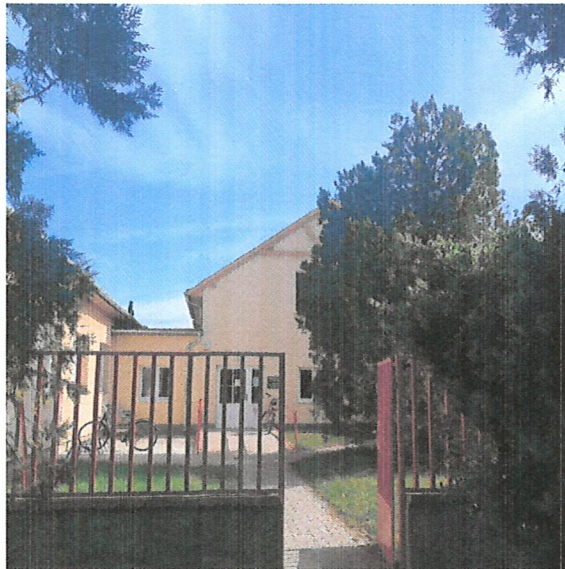

Csorvás Város Területi Védőnői Szolgálat
5920 Csorvás, Kinizsi u. 2.
66/200-128
csorvas.vedono@gmail.com

Szakmai beszámoló

Csorvás Város Önkormányzatának Képviselő-testülete részére
Csorvás Város Területi Védőnői Szolgálatának mindenkori feladatairól,
2020. évi szakmai tevékenységéről és működési körülményeiről

Készítette:
Zatykóné Kecskeméti Erika
területi védőnő

Csorvás, 2021. november

Tartalom

Helyi sajátosságok.....	4
Gondozási adatok alakulása 2010-től	4
Jogszabályi háttér, szakmai felügyelet.....	5
A területi védőnő feladatai általában.....	6
Az ellátandó területeken 2020-ban végzett konkrét szakmai tevékenységünk áttekintése.....	9
Nővédelem	9
Várandós gondozás, gyermekágyasok gondozása, kisgyermek gondozás.....	9
A védőnői gondozás keretei	9
Az elvégzett munka mutatói 2020-ban	9
Óvodában végzett védőnői tevékenység	11
Iskola egészségügyi tevékenység.....	11
Iskola egészségügyi tevékenységünk számokban.....	12
A területi védőnő feladatainak egyéb csoportosítása.....	12
Gondozási tevékenység.....	12
Szűrések	12
Adminisztrációs tevékenység.....	13
Járványügyi tevékenység	13
Gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenység	14
Karitatív tevékenység.....	14
Közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában való részvétel	15
Továbbképzések, működési nyilvántartás, kamarai tagság, részvétel a védőnő képzésben	16
A szakma jelene és jövője.....	16
Csorvás Város Védőnői Szolgálatának jövője	17

Köszönjük a lehetőséget, hogy szép hivatásunkat évről - évre bemutathatjuk a Képviselő- testületnek. Mivel a közvélemény leggyakrabban csupán a fejtetvességgel, esetleg a védőoltásokkal, jó esetben kisbabákkal hoz minket összefüggésbe, örömmel mutatjuk be, hogy feladataink ennél sokkal szerteágazóbbak. Sőt, kompetenciáink folyamatosan bővülnek. A védőnő olyan magasan képzett prevenciós szakember, akit a családok beengednek az otthonukba, és szerencsés esetben bizalmukba fogadnak. Ebben a mindenkori kormányzat általában lehetőséget lát, és igyekszik a védőnőket a magyar családok szolgálatában újabb és újabb kihívások elé állítani.

„Szeretem szép mesterségemet, a nekem mindig örömet adót, mely élteni a hitet bennem,

hogy kapott képességgemmel jó ügyet szolgálok.”

(Reich Károly)

Helyi sajátosságok

Szakemberek, képzettség

A 106 éves védőnői hálózat Csorváson is nagy múltra tekint vissza. Jelenleg két főállású védőnő látja el a védőnői feladatokat városunkban.

Rácz Imréné Szegeden 3 éves képzésben, Zatykóné Kecskeméti Erika a nyíregyházi Egészségügyi Főiskolai Kar 4 éves védőnői képzésében szerzett diplomát.

Rácz Imréné 1988, Zatykóné Kecskeméti Erika 1998 óta dolgozik a településen.

{További végzettségek: Zatykóné – munkahelyi egészségfejlesztő szakirányú továbbképzés NYME-SEK 2010., Egyéb kreatív készségek, képzettségek: Zatykóné: népi játszóházvezető (OKJ 2008.), okleveles grafológus (OKJ 2013.), fotográfus (OKJ 2017.), kineziológiai tapasz kezelésben való jártasság (alap és haladó I. tanfolyam 2017.), Családi életre nevelés módszertani tréning (2019.) }

Védőnői körzethatárok

A védőnők által ellátandó utcák köre a korábbi háziorvosi körzetekkel mutat párhuzamot. Jelentős átalakulás utoljára a megszüntetett hármas számú körzetet érintette. Püski Lászlóné kolléganőnk nyugdíjazásával 2011 augusztusában az ehhez a körzethez tartozó utcákat a gyakorlatiasság szempontjait figyelembe véve osztottuk meg egymás között.

Csorváson az iskolások létszáma nem éri el azt a minimumot, amely lehetővé tenné főállású iskolavédőnő alkalmazását, ezért úgynevezett vegyes körzetet látunk el, az iskola egészségügyi feladatokat is mi végezzük.

Gondozási adatok alakulása 2010-től

	Születésszám	Várandósok és 0-7 éves korosztály	Ellátott iskolások létszáma
2010	32	310	2010/2011 362 fő
2011	31	281	2011/2012 343 fő
2012	32	294	2012/2013 311 fő
2013	30	277	2013/2014 313 fő
2014	42	298	2014/2015 308 fő
2015	30	274	2015/2016 297 fő
2016	49	316	2016/2017 276 fő
2017	41	329	2017/2018 256 fő
2018	41	282	2018/2019 251 fő
2019	30	322	2019/2020 255 fő
2020	45	325	2020/2021 259 fő

Jogszabályi háttér, szakmai felügyelet

Azon jogszabályokat és szakmai irányelveket, amelyek alapján a védőnő számon kérhető, a **Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre** című dokumentum foglalja legjobban össze.

- 1) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény;
- 2) A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény;
- 3) Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény;
- 4) Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény;
- 5) A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény;
- 6) Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény;
- 7) A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény;
- 8) Az intézeten kívüli szülés szakmai szabályairól, feltételeiről és kizáró okairól szóló 35/2011. (III. 21.) Korm. rendelet;
- 9) A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet;
- 10) A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet;
- 11) Az intézeten kívüli szülés szakmai szabályairól, feltételeiről és kizáró okairól szóló 35/2011. (III. 21.) Korm. rendelet;
- 12) A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet;
- 13) A várandósgondozásról szóló 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet;
- 14) A kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és a szűrővizsgálatok igazolásáról szóló 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet;
- 15) A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet;
- 16) Az egészségügyi szolgáltatók hatósági szakfelügyeletéről, szakmai minőségértékeléséről és a minőségügyi vezetőkről szóló 33/2013. (V. 10.) EMMI rendelet;
- 17) A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet;
- 18) A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet;
- 19) Gyermek-alapellátási útmutató a 0-7 éves korú gyermekek szűrési vizsgálatának elvégzéséhez (2. javított kiadás, Országos Tisztifőorvosi Hivatal, 2015.)
- 20) Az Emberi Erőforrások Minisztériuma szakmai irányelve az egészségügyi ellátók feladatairól gyermekek bántalmazásának, elhanyagolásának gyanúja esetén (Egészségügyi Közlöny, 9. szám, 2016. május);
- 21) Protokoll – A család-és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő- és jelzőrendszer folyamatairól – 1. kiadás EMMI, 2016. április;
- 22) Módszertani útmutató – A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló szektorsemleges egységes elvek és módszertan – 2. átdolgozott kiadás, EMMI, 2016.

április 26.;

23) Protokoll - A gyermekvédelmi gondoskodáshoz kapcsolódó család- és gyermekjóléti szolgáltatások folyamatairól - 1. kiadás, EMMI, 2016. április;

24) Szakmai ajánlás – A család- és gyermekjóléti szolgáltatás által működtetett észlelő- és jelzőrendszer működésének és működtetésének szabályairól - 1. kiadás, EMMI, 2016. április;

25) Védőnői Szakmai Iránymutatás az újszülöttről (gyermekágyas anyáról) szóló értesítéssel kapcsolatos területi védőnői és kórházi védőnői feladatok ellátásához (NSSZEF-78-9/2016.);

26) Adatlap a fejlődési szint megítéléséhez az iskolai felkészítés elősegítésére – vélemény a védőnői kötelezettségről, kivitelezéséről (OTH 520-18/2004)

A szakma szabályai szerinti munkavégzést szakfelügyeletünk rendszeresen ellenőrzi. Néhány év leforgása alatt tartoztunk az orosházi, szarvasi, ismét orosházi, majd békéscsabai kistérség/járás szakmai felügyelete alá. Jelenleg békéscsabai szakmai felügyelet mellett dolgozunk, az orosházi területi ellátási kötelezettség miatt elsősorban az Orosházi Városi Kórház szakembereivel.

Járási vezető védőnőnk 2020-ban Czepó-Kocziha Klára.

A területi védőnő feladatai általában

Mindennapi tevékenységünket az alábbi alapvető rendeletek mentén végezzük:

- 49/2004. (V.21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról
- 26/2014. (IV.8.) EMMI rendelet a várandósgondozásról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról

A 49/2004. (V.21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról alapján:

3. § A védőnő feladata:³

a) a nővédelem

b) a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint;

c) a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban;

d) az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása, ennek során⁵

da)⁶ a törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében célzott és szükséglet szerinti gondozás végzése, továbbá a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának, a gyermek nevelésének és szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek nyújtása,

db) az újszülöttek, a koraszülöttek, a kis súllyal születettek, valamint az egészségi és környezeti ok miatt veszélyeztetett csecsemők és gyermekek pszichoszomatikus fejlődésének fokozott figyelemmel kísérése és segítése,

dc)⁷ a szoptatás és az anyatejes táplálás fokozott figyelemmel kísérése, az anyatejjel való táplálás ösztönzése különösen az első 6 hónapban, az anya tanítása a szoptatás helyes technikájára, a tejválasztás fokozásának és fenntartásának módjaira; fokozott figyelemmel minden korcsoportban az életkornak, egészségi állapotnak és fejlettségi szintnek megfelelő táplálásra és táplálási nehézségekre,

dd)⁸ a külön jogszabály szerinti, 0-4 napos életkorban elvégzendő szűrővizsgálatok meglétének ellenőrzése, a törvényes képviselő tájékoztatása az életkorhoz kötött - külön jogszabályban meghatározott - kötelező vizsgálatokról, az *1. számú melléklet* szerinti vizsgálatok elvégzése a módszertani ajánlások alapján és az észlelt eltérésről a házi gyermekorvos, illetve a háziorvos (a továbbiakban együtt: háziorvos) írásban történő értesítése,

de) a gyermek fejlődését veszélyeztető tényező észlelésekor a háziorvos, illetve a gyermekjóléti szolgálat haladéktalan értesítése mellett a veszélyeztetett gyermek és családjának fokozott gondozásba vétele,

df) a család felkészítése a beteg csecsemő és gyermek otthoni ápolására,

dg) az egészségi ok miatt fokozott gondozást igénylő, a krónikus beteg, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4. §-ának a) pontja szerinti fogyatékossgal élő, valamint a magatartási zavarokkal küzdő gyermek és családja életviteléhez segítségnyújtás és tanácsadás együttműködve a háziorvossal és szükség esetén más illetékes szakemberekkel,

dh) a családok tájékoztatása az életkorhoz kötött védőoltások fontosságáról, a védőoltások szervezése, nyilvántartása, jelentése a külön jogszabályban, módszertani levélben foglaltak szerint;

e) **az óvodában a védőnői feladatok végzése**, az oktatási intézményben a tanulók ellátása a külön jogszabályban foglaltak szerint;

f) **az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek gondozása**;

g) **családgondozás** keretében,

ga) a gondozott családban előforduló egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, felismerése érdekében segítségnyújtás a helyes életvitelhez, a harmonikus, szerető családi környezet kialakításához,

gb)⁹ soron kívüli családlátogatás végzése a nevelési-oktatási intézményt ellátó védőnő írásbeli jelzése alapján,

gc)¹⁰ a gyermekjóléti szolgálat és a háziorvos írásos értesítése, ha a törvényes képviselő a területi védőnői ellátás (a családlátogatás) igénybevételét megtagadja, illetve hatósági eljárás

kezdeményezése a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén,

gd) figyelemfelhívás a népegészségügyi szűrővizsgálaton történő megjelenés fontosságára, továbbá tájékoztatás az önkéntesen igénybe vehető ajánlott szűrővizsgálatokról,

ge) tájékoztatás az állami, civil karitatív családtámogatási formákról és lehetőségekről,

*gf)*¹¹ tájékoztatás a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő ez irányú feladatairól, kötelezettségeiről,

*gg)*¹² a gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységéről évente írásos tájékoztató készítése az illetékes gyermekjóléti szolgáltató számára,

*gh)*¹³ részvétel a gyermekjóléti szolgálat éves tanácskozásán, eseti megbeszélésein,

*gi)*¹⁴ szükség esetén, felkérésre - illetékességi körén kívüli körzetben - eseti gondnokság ellátása;

***h)* az egyéni és közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában részvétel.**

Az ellátandó területeken 2020-ban végzett konkrét szakmai tevékenységünk áttekintése

2020-at a Covid-időszámítás kezdeteként éltük meg a védőnői munkában is, ezért jelen beszámolóunk témái között meghatározó tényező.

Nővédelem

A gyermekágyas időszak lezárulása után a hölgyeket nővédelmi ellátás keretében gondozzuk. Családlátogatások során és fogadóórán tudunk problémáikra tanácsokat adni.

Sok az érdeklődő a korábbi évek kiszállásos nőgyógyászati rákszűrési iránt, amely a nőgyógyászok túlterheltsége miatt évek óta nem kivitelezhető Csorváson.

Dr. Szénási Levente háziorvossal együttműködve, pályázati forrásból 2020-ban újra helybe tudtuk hozni a nőgyógyászati szűrést. (ld. 16.o.)

Várandós gondozás, gyermekágyasok gondozása, kisgyermek gondozás

A védőnői gondozás keretei

A védőnő gondozási tevékenységét a családok otthonában, illetve a Védőnői Szolgálat erre alkalmas (törvényben rögzített alapfelszereltséggel ellátott) tanácsadó helyiségében végzi.

Az alábbi keretek között állunk gondozottaink rendelkezésére:

- **Családlátogatás** a rendeletben meghatározott iránymutatás alapján
- **Fogadóóra:** minden nap 7,30-tól (nyitott tanácsadó – amennyiben az irodában tartózkodunk, és nem a területen, a lakosság előtt nyitva áll a Szolgálat)
- **Önálló védőnői tanácsadás** várandósok és gyermekek részére: körzetenként hivatalosan hetente 2x2 órában, egyébként a gondozottakkal egyeztetve a munkaidőnk keretein belül bármikor)
- **Szaktanácsadás** egészséges csecsemők és gyermekek részére Dr. Zabos Ágnes gyermekorvossal (védőoltások, életkori kötelező szűrővizsgálatok): minden hétfőn és pénteken 10,00-11,00 óráig

Az elvégzett munka mutatói 2020-ban, a Covid árnyékában

2020. március 16-tól **járványügyi veszélyhelyzet** lépett életbe, mely a mi munkavégzésünket is alapjaiban forgatta fel. A gondozottakkal való személyes találkozásainkat minimalizálni kellett. Hetekig „vakrepülésben” dolgoztunk, a szakmai iránymutatások késtek. Polgármester Úr a vészhelyzet kihirdetésének napján eljött hozzánk, és egyeztetett velünk, mit és hogyan tehetünk ebben a mindenkinek teljesen ismeretlen helyzetben. Az Önkormányzat biztosította az első szájmászjkjainkat, az Edison-Klub a plexi arcvédőnket, MOL-nál dolgozó ismerősünk az első fertőtlenítő szereinket...Hosszú idő telt el

az első szakmai protokollokig, az első tesztelésünkig, az első hivatalos védőeszköz és fertőtlenítőszer-szállítmányig. Szakmai vezetésünk teljes munkaidejét a hivatali járványügyi tevékenység kötötte le, eredeti feladatuk, a területtel való kapcsolattartás sokdrangú kérdéssé vált.

Országszerte számos településen áttértek kolléganőink a teljes online gondozásra. Mi ezt nem éreztük életszerűnek, és településünkön egyelőre a járványügyi mutatók sem indokolták a teljes elzárkózást. Másrészt úgy gondoltuk, hogy ez éppen az a helyzet, amikor a védőnő megmutathatja, hogy tulajdonképpen miért is hozták létre ezt a szolgálatot 1915-ben. A nevünkben is szerepel: **Szolgalat...**Egészségügyi tudással nem bújhatunk el egészségügyi veszélyhelyzetben...

Bizonyos kóros állapotok, a várandósok szülés előtti, életet veszélyeztető problémái, illetve a gyermekeket veszélyeztető elhanyagolás legalább minimális személyes találkozás nélkül nehezen ismerhetők fel. Azt sem szeretttük volna, ha a gyermekek státuszvizsgálatai, az érzékszervi szűrések hónapokat csúsznak. Mivel a szakmai állásfoglalás csak a személyes találkozások lehetőség szerinti csökkentését írta elő, a járványügyi előírások betartása mellett szép lassan új, egyfajta **hibrid gondozási rendszerre** tértünk át.

Tanácsadásokon időpontos rendszert vezettünk be, a szülőktől telefonos egyeztetést kértünk a megjelenések előtt. A recept- és beutalás igényeket továbbítottuk az orvosok felé, igyekeztünk az ő terheiket, telefonos forgalmukat, valamint a kevésbé indokolt orvos-beteg találkozásokat is csökkenteni. Az otthoni látogatásokat az újszülöttek, problémás esetek, illetve szülői kérésre történő látogatások kivitelezésére korlátoztuk. A tanácsadásokon biztonságos körülmények között tudtunk a gondozottakkal találkozni, beszélgetni. Jobban betarthatók így a járványügyi óvintézkedések, mintha folytattuk volna a családlátogatásokat, amelyek gyakorlatilag a vírusfertőzés házról-házra való hurcolását is jelenthetik. Telefonon és az internet segítségével is rendelkezésre álltunk, munkaidőn túl is...

Gondozási módszertanunkban új fogalom lett a **távkonzultáció**, melyet 2020 végén már a védőnői jelentésünk is tartalmazott. Természetesen dokumentálni, és számszerűsíteni kellett ezzel kapcsolatos tevékenységünket is. Bár egy távkonzultációs kommunikációt rögzíteni meglehetősen reménytelen vállalkozás, igyekeztünk ennek az újabb kötelezettségnek is eleget tenni. Vázlatosan leírtuk, miről szólt egy telefonbeszélgetés, egy messenger üzenet. Az édesanyák rugalmasan fogadták az új rendszert, és ezt a fura helyzetet kisgyermekükről küldött kedves képekkel, videókkal ők is igyekeztek áthidalni.

A covid-jegyében egészségnevelő és tévhit-eloszlató szerepünk megnövekedett, és a kezdeti káoszban próbáltunk gondozottaink számára biztos pontot képviselni.

Gondozási módszereink átalakulása okán a személyes családlátogatási alkalmak az előző évekhez képest számszerűleg természetesen csökkentek, a dokumentált távkonzultációs alkalmakkal kompenzáltuk a munkatükröt.

- Családlátogatások száma: 634
- Szaklátogatások száma: 868 (egy családlátogatás alkalmával több szaklátogatás is végezhető, hiszen a családban egyszerre lehet jelen várandós, kisgyermek, csecsemő – valamennyiükről gyűjtünk észrevételt egy családlátogatás során)
- Fogadóóra: napi 1-5 fő (információk, ügyintézés, tanács kérése, segítő beszélgetés, időpontkérés igénye, használt ruha válogatás, stb.)
- Önálló védőnői tanácsadás: 1053 megjelenés
- Szaktanácsadás gyermekorvossal: 466 megjelenés
- Dokumentált távkonzultáció: 651
- Nem dokumentált távkonzultáció: számtalan...

Óvodában végzett védőnői tevékenység

- Tisztasági szűrés, fejtetvesség ellenőrzése minden nevelési év szeptemberében, januárban és áprilisban, illetve az óvodapedagógusok jelzése alapján szükség és kapacitásunk szerint
- A gyermekorvossal mozgásszervi szűrés a beiskolázandók körében

Ezek a feladatok az intézmény bezárásokat követően 2020-ban okafogyottá váltak. Helyettük az óvodai beiratkozáshoz ajánlottuk fel segítségünket, melyet intézményvezető asszony örömmel fogadott. A Védőnői Szolgálatnál elérhetővé tettük a szülők számára a beiratkozáshoz szükséges nyomtatványokat, majd visszagyűjtöttük és továbbítottuk az óvoda részére.

Iskola egészségügyi tevékenység

A 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról alapján a nevelési-oktatási intézmény védőnője által önállóan ellátandó feladatok:

1. Az éves munkatervhez a védőnői feladatok összeállítása, egyeztetése a nevelési-oktatási intézmény egészségnevelési programjában meghatározott feladatok figyelembevételével.

2. A tanulók védőnői vizsgálata

3.²⁴ A gyermekek, tanulók személyi higiéniájának ellenőrzése.

4. Elsősegélynyújtás.

5. Az orvosi vizsgálatok előkészítése.

6. A védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok elvégzése.

7. A krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése.

8. Részvétel az egészségtan oktatásában elsősorban az alábbi témákban:

9. Testnevelés, gyógytestnevelés, technikai órák, iskolai helyiségek és környezet, az étkeztetés higiéniás ellenőrzésében való részvétel.

10. Kapcsolattartás a szülőkkel (szülői értekezlet, családlátogatás).

11. Pályaválasztás segítése.

12. Az elvégzett feladatok dokumentációjának vezetése (egészségügyi törzslapok, Egészségügyi Könyv²⁵, ambuláns napló, védőoltások, szakorvosi beutalások, veszélyeztetettek nyilvántartása stb.).

Iskola egészségügyi tevékenységünk 2020-ban

Az iskola bezárása főként az alsó tagozatosok tavasszal esedékes vizsgálatait érintette. Mivel tartottunk az őszi ismételt lezárástól, a 2020/2021-es tanév szeptemberét azonnal szűrővizsgálatokkal indítottuk. Bepótoltuk az elmaradásainkat, és valamennyi osztályt meghívtuk szűrésre.

Az esedékes kampány védőoltások időben megtörténtek. A különbség az eddigi évek gyakorlatához képest annyi volt, hogy 2020 tavaszán a gyerekeket otthonról hívtuk be, nem pedagógus kísérettel érkeztek. Megható volt látni, hogy a védőoltás ellenére a tanulók hogyan örültek egymásnak, a személyes találkozásnak...

Még a lezárás előtt sikerült néhány iskolai előadást tartani: az 5. osztályosokkal a serdülőkor témakörét érintettük, a 7. b osztály tanulóival pedig a biztonságos internet használatról beszélgettünk.

A területi védőnő feladatainak egyéb csoportosítása

A védőnő feladatai a fent felsoroltakon túl más szempontok alapján is csoportosíthatók.

Gondozási tevékenység

- A várandós első megjelenésétől gyermeke iskolába lépésig a területi védőnői ellátás keretében (családlátogatás, tanácsadások, fogadóóra, kapcsolattartás a szülőkkel minden lehetséges módon – interneten, vezetékes telefonon és saját fenntartású mobiltelefonunkon)
- A gyermek középiskolába kerüléséig az iskola egészségügyi gondozás keretében

Lásd az előzőekben részletesen ismertetve.

Szűrések

A területi védőnő szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tevékenységét az 1997. évi CLIV törvény, a 2015. évi CXXIII törvény, a 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet, valamint az 51/1997. (XII. 18.) NM rendeletek határozzák meg.

Az életkorhoz kötött, kötelező szűrővizsgálatok időpontjai jelenlegi szabályozás szerint: **1,2,3,4,6,9,12,15,18 hónap,2, 2,5 , 3, 4, 5, 6, 7 év**

Ld.: <http://www.gyermekalapellatas.hu/>

A védőnők szűrési tevékenységének kiterjesztése az apró eltéréseket is felszínre hozza. Ez nagy előrelépés lenne a problémás gyermekek mielőbbi fejlesztése szempontjából, amennyiben az általunk észlelt eltérésekre, a megnövekedett szükségletre az egészségügyi ellátó rendszer is megnövelt kapacitással (betegutak egyértelművé tétele, szakemberek létszámának növelése) tudna reagálni. Az előző évekhez hasonlóan sajnos ennek esélyét sem látjuk, így a korai fejlesztés terén a valódi eredmények elérése még várat magára.

Az életkori szűréseket csecsemőknél időben, óvodásoknál kb. 1-2 hónapos késéssel 2020-ban is maradéktalanul megvalósítottuk. Az ellátó rendszerbe való nehézkes és hosszadalmas bekerülést a pandémia viszont tovább súlyosbította. A Pedagógiai Szakszolgálat egyébként is hosszú várólistája a bezárások miatt szinte végeláthatatlanná vált.

Így hiába ismerik fel egyre inkább a szülők is a fejlesztések szükségességét, az ezekhez való hozzáférés hosszú hónapokra ellehetetlenült.

Adminisztrációs tevékenység

- Nyilvántartások vezetése
  - gondozottainkkal kapcsolatos adatok, létszámok nyilvántartása
  - védőoltások nyilvántartása

- Tervek készítése:
  - védőoltási, státuszvizsgálati terv havonta
  - iskola egészségügyi munkaterv, iskola vezetésével egyeztetett munkaterv
  - gondozási terv valamennyi gondozott személy számára (várandós, gyermekágyas, csecsemő, kisgyermek, óvodáskorú gyermek)

- Jelentések készítése
  - **Naponta:** munkanapló, családlátogatások, tanácsadások történései (írásban és számítógépen – havidíjas Stefánia program)
Az Egységes Védőnői Informatikai Rendszer (**EVIR**) helyett jelenleg a **VOIR** tesztelése folyik. Távlati elképzelések szerint a VOIR kapcsolódna majd az orvosok által használt EESzT rendszerhez....
2020-ban a VOIR kezelésével kapcsolatos online képzésen vettünk részt. A program használatának kötelező voltáról egyelőre nem kaptunk utasítást...
  - **Havonta:** tanácsadás forgalom, védőnői látogatások összesítése, havi védőnői jelentés, oltási jelentés, költözések nyomon követése, jelentés szűrővizsgálatokról
  - **Negyedévente:** demográfiai, súly szerinti és fejtetvességgel kapcsolatos jelentések
  - **Évente:** éves védőnői összesítő jelentés (írásban és online), jelentés gyermekvédelmi tevékenységről, hepatitis-B szűrések az adott évben, jelentés iskola egészségügyi munkáról

- Egyéb: költözés esetén kikérők, iktatás (elvárás az e-mailben érkezett hivatalos levelek csoportosítása, esetenként kinyomtatása, iktatása), védőoltások adminisztrációja 5 helyre, iskola egészségügyi dokumentáció, szakmai vezetők által kért, azonnal határidős jelentések, igazolások, leletek, beutalók, környezetanulmány, védőnői állásfoglalás, helyzetértékelés, rizikóbesorolás, várandós létszámok katasztrófavédelmi célú jelentése

(Az adminisztráció a munkaidő legnagyobb részét kitevő elfoglaltság, számítógépes program ellenére többszörösére növekedett nyomtatvány szükséglet (rengeteg fénymásolat). Igazolások több példányban, minden tevékenységünket a szülővel alá kell íratni.)

Ezt a tevékenységünket a pandémia sok-sok új adatszolgáltatási kötelezettséggel növelte.

Járványügyi tevékenység

- Fejtetvesség ellenőrzése
- Védőoltások szervezése, lebonyolítása
(életkorhoz kötött védőoltások – egy gyermeknél 6 éves korig 12 db kötelező védőoltás – 2019-től a bárányhimlő elleni védőoltás serral kiegészülve)
Kampányoltások (6. osztályban MMR, Di-Te, 7. osztályban hepatitis-B elleni két db oltás)
7. osztályos leányoknál és fiúknál nem kötelező: HPV elleni védőoltás

- Oltóanyagok igénylése, és kiszállításának megoldása, tárolása (szokásjog alapján - nem védőnői feladat)
- Akut vészhelyzet esetén a védőnők mozgósítanak (Ld. néhány éve: madárinfluenza elleni védőoltás szervezése gyermekek körében)
- Covid-19 pandémia idején elsősorban tájékoztatással, egészségneveléssel kapcsolatos feladatokat kaptunk. Felmerült részvételünk lehetősége a pedagógusok első tesztelésénél, majd az iskolások reggeli hőmérséklet mérésénél, de végül nem volt szükség a közreműködésünkre.
- Év elején az ÁNTSZ lejáratközeleli hepatitis-A elleni oltóanyag iránti igényfelmérést kért tőlünk. Két nap állt rendelkezésünkre, hogy valamennyi óvodás és iskolás gyermek szüleit tájékoztassuk a lehetőségről. A rövid határidő ellenére mindenkit elértünk, és jelentős számú igényt sikerült regisztrálnunk. Egy hónapig vártunk a szűkszavú válaszra, mely érdeklődésünkre végül megérkezett: az oltási kampány nem valósul meg...
Az akció tanulsága a feleslegesen elvégzett munka ellenére: rendkívül jó együttműködés az óvodával és iskolával, információ kérés esetén azonnali reagálás és maximális segítség az intézmények részéről. Hálásak vagyunk ezért.

Gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenység

A gyermekvédelemben az alábbi feladatokat látjuk el:

- Kapcsolattartás a jelzőrendszer tagjaival (orvosok, pedagógusok, óvodapedagógusok, Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámhivatal, rendőrség)
- Részvétel esetkonferenciákon, szakmaközi egyeztető megbeszéléseken, rendőrségi meghallgatáson, tárgyaláson
- Környezet tanulmány, helyzetértékelés készítése
- Javaslat, jelzés a család védelembe vételére, családból való kiemelésre, nevelésbe vételre

A pandémia ezzel kapcsolatos tevékenységünket annyiban érintette, hogy a szakmaközi megbeszélések egy része a személyes jelenlét helyett online zajlott. Egyebekben a védelembe vett családok követése, egyéb problémák feltárása ugyanúgy megvalósult, mint „békeidőben”.

Karitatív tevékenység

Vöröskeresztes ruhaosztás lebonyolítása alkalomszerűen, helybeliektől érkező tárgyi- és használt ruha adományok fogadása, kereslet/kínálat koordinálása folyamatosan.

A lakossági felajánlásokat a járványügyi mutatók javulását követően kezdtük újra fogadni.

Közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában való részvétel, egyéb, a védőnői feladatkörön kívüli közösségtámogató tevékenység, lakossági egészségnevelés

Kisvárosunkban a Magyar Vöröskereszt Csorvási Alapszervezetének tevékenysége elsősorban a **véradások** szervezésére korlátozódik. Az alapszervezet titkára Zatykóné Kecskeméti Erika, ezáltal célszerűen a véradások szervezése és lebonyolítása is átkerült a Védőnői Szolgálathoz. Évente 4 alkalommal hívjuk a véradókat a kiszállásos véradásra, amely Csorváson igazán jó hangulatban zajló közösségi esemény.

A véradások száma egy ideje stagnál, átlagosan 60-70 körüli megjelenésre számíthatunk.

Valamennyi alkalommal plakátolás és 250-300 db meghívó kézbesítése előzi meg a véradást, ezt a feladatot is a védőnők végzik. A véradásokon üzemelő büfé költségeihez Csorvás Város Önkormányzata alkalmanként 10 ezer forinttal járul hozzá, amit véradóink nevében ezúttal is tisztelettel köszönünk. Év végén a kitüntetett véradók ajándékozása részben az Alapszervezet tagdíjából gyarapított forrásaiból, Zatykóné K.E. adományából, részben (harminc, negyvenszeres véradók esetében) központi forrásból valósul meg. Az 50. vagy ennél több véradást elért véradóinkat minden év végén Orosházán, központi ünnepségen látják vendégül.

A pandémia a véradások forgalmát némileg visszavetette. Nem a véradóink részvételi hajlandósága csökkent, inkább a betegségek, egyéb nehezítő körülmények számlájára írható a kevesebb megjelenés. Elmaradtak a központi ünnepségek, a véradásokon is maszkot kell viselni, óvintézkedéseket kivitelezni. Összességében igyekeztünk a véradó események megszokott jó hangulatát megőrizni.

Minden év augusztusának első hetét országszerte az anyatejes táplálás méltatásának szentelik a védőnők. Bár szóban sosem mulasztjuk el az anyatejes táplálás fontosságát hangsúlyozni, és a megvalósításban is igyekszünk támogatást nyújtani az édesanyáknak, szerettük volna valami kézzel fogható emlékkel is kifejezni, hogy büszkéek vagyunk rájuk. 2020-ban köszöntő emléklappal, a kiemelkedően hosszú ideig szoptató anyákat pedig saját készítésű ajándékkal is megleptük az Anyatejes táplálás Világnapján.

A Védőnői Szolgálat minden évben kiemelt közösségi feladatának tekinti az **Egészségnap** megrendezését. A járványhelyzet miatt 2020-ban sajnos el kellett tekintenünk az esemény megszervezésétől.

A **Csorvási Híradó** születési hírek rovatához vállaltuk a szülői nyilatkozatok begyűjtését, és minden hónap elején szolgáltatjuk az adatokat a szerkesztőknek.

2019 tavaszán vehettük birtokba az új épületünket. A megújult munkakörnyezetben kialakított közösségi tér kisebb csoportok számára az **egészségnevelés, ismeretterjesztés** lehetőségét hozta, ezt igyekeztünk kihasználni 2020-ban. A járványhelyzet „megengedő” szakaszában az alábbi előadásokra, programokra került sor:

január: Amit a szaunázásról tudni érdemes

február: Gyula Koramentorház gyógytornászai érkeztek hozzánk, lehetőség nyílt néhány csecsemő és kisgyermek ingyenes vizsgálatára, szaktanácsadásra

szeptember-október: Szülésre felkészítő tanfolyam 5 alkalommal (szülésznő, szoptatási tanácsadó, hordozási tanácsadó vendég előadókkal)

Zatykóné K.E. szervezésében **Kriston intim torna** – kurzust végezhetett el 10 hölgy, csorvási helyszínen.

A „**Három generációval az egészségért**” nyertes pályázatban Csorvás, Tótkomlós és Békéssámson is lehetőséget kaptak arra, hogy praxisközösséget alkotva, 1 éven keresztül egészségfejlesztő tevékenységet és számos programot valósítsanak meg az érintett településeken. Csorváson Dr. Szénási Levente és asszisztense, valamint Zatykóné K.E. bonyolította a pályázattal járó feladatokat.

A Védőnői Szolgálatot érintő ezzel kapcsolatos események:

- Dietetikai előadások a Védőnői Szolgálat közösségi helyiségében
- Októberben kiszállásos nőgyógyászati szűrés 30 fő részvételével (szervezés és asszisztencia, utánkötés biztosítása: Zatykóné K.E.)

2020-ban 3 alkalommal ingyenes **ortopédiai szakrendelés** valósult meg a védőnők szervezésében (feladatok: hirdetés, szervezés, kapcsolattartás)

Továbbképzések, működési nyilvántartás, kamarai tagság, részvétel a védőnő képzésben

A **63/2011. (XI. 29.) NEFMI rendelet az egészségügyi szakdolgozók továbbképzésének szabályairól** alapján 5 éves továbbképzési ciklusaink lejártával működési nyilvántartásunk megújítását kell kezdeményeznünk. Ennek feltétele az adott időszakban 150 továbbképzési pont megszerzése (a védőnői tevékenységgel eltöltött évekért 5x20 pont, kötelező szakmacsoportos továbbképzésen megszerzett 30 pont és szabadon választott elméleti továbbképzéseken összegyűjtött 20 pont). A folyamatos fejlődés, gondozottaink változó igényeinek kielégítése, a naprakész ismeretek a mi hivatásunkban is elengedhetetlenek, ezért igyekszünk képezni magunkat. A továbbképzési lehetőségek 2020-ban elsősorban online voltak elérhetőek.

A védőnők számára is kötelező a MESzK-tagság (Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara) – ez havonta tagdíj fizetési kötelezettséget von maga után.

Csorvás Város Területi Védőnői Szolgálat (elsősorban Rác Imréné) évek óta részt vesz a védőnő hallgatók összefüggő, 6 hetes területi szakmai gyakorlatának lebonyolításában, rendszeresen fogadunk gyakorló kolléganőket.

A szakma jelene és jövője

Gyors ütemben változó, rohanó világunkban a védőnő szerepe is átértékelődik. A felvilágosult gondolkodású, modern szülők a hagyományos védőnői gondozáshoz képest más formában, a hátrányos helyzetű családok pedig egyre fokozottabban igénylik segítségünket, támogatásunkat. A gondozottak részéről felmerülő, folyamatosan változó elvárásokat elavult módszertani ajánlásaink nem követik, soha nem volt még ekkora jelentősége a továbbképzéseknek. A szakmai és személyiségbeli fejlődés elengedhetetlen, ha tájékozottságban az interneten informálódó gondozottak előtt kívánunk járnunk, és speciális igényeik, kérdéseik kapcsán a családok hasznára szeretnénk válni.

A szülő gyermekneveléssel, - gondozással kapcsolatos felelőssége egyre inkább a védőnőre hárul. Probléma esetén ő az első ember, akit számon kérnek: miért nem volt ott,

miért nem tájékoztatta a szülőt, miért nem jelzett... Önmagunk védelme érdekében is elengedhetetlen a naprakész és pontos adminisztráció. Kommunikációs csatornáink kiszélesedtek, nagyon fontos rögzíteni és visszakereshetővé tenni tanácsainkat, intézkedési javaslatainkat. Különös jelentőségű lett ez 2020-ban a távkonzultáció megjelenésével.

Csorváson ezeket a munkavégzést nehezítő körülményeket a kistelepülésekre jellemző, sokkal személyesebb, közvetlenebb gondozott-védőnői viszony segít áthidalni, melyet igyekszünk ápolni folyamatos közösségi jelenléttel és korrekt kommunikációval. A segítő szakmák mentálisan rendkívül megterhelőek. Számunkra gondozottaink és munkáltatóink pozitív visszajelzései nyújtják azt a pluszt, amelyből töltődhetünk, hogy legyen miből adnunk.

Csorvás Város Védőnői Szolgálatának jövője, együttműködés

Örömmel tölt el minket az Önkormányzat részéről tapasztalt érdeklődés és elismerés munkánk iránt. Üdvözlünk minden olyan intézkedést, gesztust az Önkormányzat részéről, amely a csorvási gyermekek és szüleik érdekét szolgálja. Nagy segítség például a gyermek születésekor igényelhető kelengyepénz, melynek kapcsán tájékoztatjuk és igénylőlappal látjuk el a szülőket.

2019 tavaszán várakozással és izgalommal vettük birtokba a Szolgálat új épületét, amelyet azóta is folyamatosan csinosítgatunk és igyekszünk a gondozottainknak, felnőtteknek, gyermekeknek egyaránt otthonossá tenni. Köszönjük szépen a városvezetésnek, hogy a pályázati lehetőségeket megragadva igyekszik a fejlődést folytonossá tenni, ezáltal további berendezésekkel, eszközökkel javítani munkakörülményeinket és a védőnői ellátás színvonalát. 2020 októberében a Magyar Falu Program jóvoltából újabb berendezési tárgyak érkeztek a munkahelyünkre: új íróasztalokkal, műszerszekrénnel, kartonszekrénnel gazdagodott az iroda és tanácsadó bútorzata.

A magunk eszközeivel (évszakhoz illő belső dekoráció, levendulás kert telepítése és gondozása) igyekszünk az épületet méltó módon használni és óvni, és erre kérjük a hozzánk betérőket is: vegyük észre a szépet, vigyázzuk és őrizzük az új épület tisztaságát, otthonosságát.

Reméltük, hogy a 2020-as év viszontagságai után a pandémiát elfelejthetjük, de beszámolóink készítésekor már nagyon jól tudjuk, hogy ez sajnos nem így történt...

A járvány újabb hullámának kellős közepén elsősorban jó egészséget szeretnénk kívánni mindannyiunknak.

Ezen túl pedig valamennyiüknek áldott ünnepeket, további hatékony együttműködésünkhöz jó ötleteket, soha el nem fogyó hitet és jó kedvet!

Rác Imréné

Zatykóné Kecskeméti Erika

Csorvás, 2021. 11. 30.

CSORVÁS VÁROS
ÖNKORMÁNYZATÁNAK
TERÜLETI VÉDŐNŐI ELLÁTÁSA
5920 Csorvás, Kinizsi u. 2.
Telefon: 66/200-128